



ZÁVERY A ODPORÚČANIA **z odborného lesníckeho seminára**

„Vodozádržné opatrenia na území košických lesov“



Košice, Čermeľ - Alpinka
14. 10. 2026



ZÁVERY A ODPORÚČANIA

pre lesnícku prax

Skúsenosti Mestských lesov Košice a. s.

Efektívne hospodárenie s vodou v našich lesoch začína už v jej počiatočných zberných miestach. V podmienkach Mestských lesov Košice sme sa preto v rámci starostlivosti o lesné porasty a pri úprave plôch po lesohospodárskych zásahoch zamerali na podporu vodného režimu v krajine. V súlade s miestnymi stanovištnými podmienkami, využívajúc prirodzené terénne nerovnosti, vytvárame vo vodozberných, prípadne pramenných oblastiach drobné vodné plochy, malé vsakovacie jamy. V kombinácii s budovaním malých drevených prehrádzok z miestnej využiteľnej drevnej hmoty chceme spomaliť odtok zrážkovej vody, zvýšiť retenčnú - zadržiavaciu schopnosť územia a obnoviť prirodzenú vlhkosť pôdy. Tým, že sa snažíme vodu zadržiavať vyššie v lese, pomáhame celému povodiu lepšie zvládať klimatické výzvy, znižujeme riziko erózie a podporujeme biodiverzitu. Dôležitosť týchto opatrení umocňujú často sa vyskytujúce obdobia dlhotrvajúceho sucha. Navyše, tieto malé vodozadržiavacie prvky nenarúšajú sprístupnenie lesných porastov lesnou cestnou sieťou. Lesné cesty a chodníky tak môžu naďalej plniť svoju hospodársku, ochrannú, protipožiaru aj rekreačnú funkciu. V rámci bežnej údržby a rekonštrukcie lesnej dopravnej siete systematicky budujeme priečne odvodňovacie zariadenia (odrážky), ktoré zabezpečujú riadené odvádzanie povrchovej vody z telesa cesty priamo do lesných porastov. Na topograficky vhodných miestach tieto odrážky vyúsťujú do vsakovacích jám. Týmto technickým riešením nielenže chránime samotné teleso cesty pred eróziou a degradáciou, ale zároveň transformujeme líniový odtok na plošný a podporujeme vsakovanie vody priamo v mieste jej spadu.“

Vzhľadom na rozsiahlu výmeru spravovaného lesného majetku - takmer 20 000 ha, značnú výmeru lesoparku s významnou rekreačnou funkciou a zodpovedajúcou vysokou návštevnosťou, boli na zvýšenie úrovne protipožiarnej ochrany územia vybudované na báze prírodných materiálov (dreva a kameňa) dve požiarne nádrže Čermel a Kamenný potok. Stavby boli dokončené v roku 2025 a realizované v rámci projektu spolufinancovaného z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2022 pre Opatrenie: 8 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov. Okrem primárneho cieľa – protipožiarnej ochrany v lesoch budú slúžiť aj na:

- elimináciu negatívnych dopadov klimatických zmien (extrémne sucha, teplo, prívalové zrážky)
- zvýšenie úrovne protipovodňovej prevencie, eliminácia výskytu povodňových javov a nimi spôsobených škôd na pozemkoch, majetku a zdraví osôb
- zvýšenie retenčnej schopnosti predmetného povodia, ktoré priaznivo ovplyvní vyrovnanosť odtokových pomerov, zadržiavanie vody v krajine, prispeje k zvýšeniu biodiverzity a k eliminácii erózie v lesnom prostredí

- Presadzovať zosúladenie správy drobných vodných tokov s obhospodarovaním lesa. Vytvoriť podmienky na prevod správy drobných vodných tokov na lesných pozemkoch na obhospodarovateľov lesa, aby mohli účinnejšie realizovať a udržiavať vodozádržné opatrenia. Obdobne prehodnotiť kompetencie pri obhospodarovaní lesov v I. pásme hygienickej ochrany vodárenských nádrží, ktoré spravuje Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. (SVP).
- Presadzovať zavedenie platobnej schémy za hydrické ekosystémové služby lesa. Prostredníctvom vlastníckych a profesijných združení iniciovať rokovania s príslušnými ministerstvami a vodárenskými spoločnosťami o vytvorení mechanizmu finančných platieb vlastníkom a obhospodarovateľom lesa za opatrenia podporujúce zadržiavanie vody, ochranu jej kvality a obmedzovanie erózie. Požiadavky podložiť preukázateľnými prínosmi opatrení a evidenciou súvisiacich nákladov či obmedzení hospodárenia.
- Vytvoriť podmienky na zapojenie obhospodarovateľov lesa do trhu so surovou vodou. Preskúmať legislatívne a ekonomické možnosti, aby obhospodarovatelia lesa, ktorí by prevzali správu drobných vodných tokov využívaných na vodárenské odbery, mohli dodávať surovú vodu vodárenským spoločnostiam za úhradu.
- Systematicky evidovať náklady na podporu hydrických ekosystémových služieb lesa. Odporučiť obhospodarovateľom lesa samostatne sledovať náklady na realizáciu, údržbu a obnovu opatrení podporujúcich zadržiavanie vody, ochranu jej kvality a obmedzovanie erózie. Takáto evidencia umožní vyčíslieť vynaložené prostriedky a poskytne podklady na odôvodnenie budúcich platieb a finančných náhrad za poskytovanie týchto služieb.
- Prehodnotiť obhospodarovanie porastov v bezprostrednom okolí vodárenských nádrží. V I. pásme hygienickej ochrany posúdiť vhodnosť ďalšieho pestovania ihličnatých porastov na miestach, kde dochádza k ich rozpadu. Pozornosť venovať udržiavaniu primeraného pásu bez drevinovej vegetácie pri nádrži s cieľom obmedziť spad biomasy do vody, pri zachovaní ochrany brehov pred eróziou.
- Zachytávať sedimenty už na prítokoch do nádrží. Budovať a pravidelne udržiavať záchytné a vodozádržné opatrenia, ktoré obmedzia prísun sedimentov do vodárenských nádrží. Údržba a čistenie týchto opatrení je technicky jednoduchšia a ekonomicky výhodnejšia než odstraňovanie sedimentov zo samotnej nádrže.
- Uplatňovať adaptívny manažment lesov v povodiach vodárenských nádrží. Podporovať vznik stabilných, druhovo pestrých a vekovo i priestorovo diferencovaných porastov, ktoré dokážu dlhodobo poskytovať hydrické ekosystémové služby, najmä chrániť pôdu a kvalitu vody a podporovať jej zadržiavanie v krajine.